

ШЫН

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТ ПАРТИЯСЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЬ БОЛГАН
КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕТТЕРИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ
ОБЛАСТЬ БОЛГАН КЫЗЫЛ ХООРАЙ СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

1956

ЯНВАРЬ

31

ВТОРНИК

№ 22 (3475)

Өртөз 20 коп.

Улут австри композитор В. А. Моцарттын төртүнчү хүүнүн бээр 200 чыл болганын холбаштырган байырлыг хура (1 арын).
СЭКП-ниң XX съездинде уткуштур (1 арын).
ПАРТИЯ АМЫДЫРАЛ С. Смоленцев. — Партияны район библиотеказы (2 арын).
О. Догуй-оол. — Партия организацианын ажалы экижип турар (2 арын).

БӨГҮНГҮ СОЛОНДА:

М. Семенов. — Бултура-чырымдыкы албан черлериниң ажалын экижир (2 арын).
В. Чиков. — Бүртүк орталарынын талазы-биле сан органнын ажалында четтериниң туткун (2 арын).
А. Санчат. — Зочниктериниң кышкы сессиясы (3 арын).
Д. Арачча. — Коммунист ада-наериниң хуралы (3 арын).
Н. Сметанин. — Индия республиканың

алды чыл өт (3 арын).
Варшава Березиниң киржикчилери күрүлериңиң Политиктиң консулствитивит комитетиниң хуралы (4 арын).
Чехословакия республиканың Премьер-Министриниң бирги ораакчысы болган национал камгала министир А. Чепичанын чугаазы (4 арын).
Кыдат улус республиканың Даштыкы херектер Министерствозун меделели (4 арын).

Төлевилел болгаш тудуг организацияларының чугула сорулгазы

СЭКП ТК-ның болгаш ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң «Төлевилелде болгаш тудуушкунда артык чүүлдерин чалгаш дугайында» доктаалы төлевилел болгаш тудуг организацияларының мурнуна харысалаалыг соруганы салган. Төлевилелде тудуг херээн чаа негеделериниң деңгээлинде дүүштүр тургузарга төлевилелчилериниң болгаш тудугчуларын шийтирээс чогур үндэсин айткыларын ол доктаал хуунуң айткырына тургускан.

Болжочку арааттарын сууржуң аммыралче шийчириниң база областтиң анык үзүтүрүнүң тентерин тургузарының чугула айткыларын шийтирел турар Тыва областтиң төлевилел болгаш тудуг организацияларының коллективтерине бо доктаал онза улуг ужу-дузалыг. Алдыгы беш чылда бистиниң областка көдөз ажыл-агый, үзүтүр болгаш хоорай тудууларының канчаар-да азык улуг программазы көрдүнгөн.

Областка кол тудуг организациязым болур чүгө «Тыва тудуг» трестиниң беш чыл баштап баштайгы чынында 26 миллион рублунуң тудуг ажалдарын чорудар. Улус ажыл-агыйы бо соруганы аммыралга боттандырылган чамкын мурнуна төлевилелчилер, тудугчулар, инженерлер болгаш техниктер кол розьду ойнаар. Чурттагыларга өнгү, тудуу-ның шүүдөни биче болгаш быжыг бажыннарын төлевилелчи база тудуу — бистиниң төлевилелчилериниң болгаш тудугчуларының үндэсин соругазым бо.

Төлевилелде болгаш тудуушкунда артык чүүлдерин чалгаш дугайында партия болгаш чазактың айткышкынын боттандыра талазы-биле областтиң төлевилел болгаш тудуг организациялары чамдык ажалдарын чоруткан. Тудууларын чангыс ай төлевилелчилер-биле болгаш катан ажалгаар төлевилелчилер баураар чорудуп турар. Чурттага болгаш ажал-агый тудууларының төлевилелчилериниң шийтирел чиник өрткүтүг тудуг материалдарын ажалгаарында үндэсин тургузуп турар.

Төлевилелде артык чүүлдериниң тудуулары-биле өртү төлевилелчилериниң чаа негеделерге дүүштүр өдө кылырны чамдык ажалдарын өдөлөөсүл чоруткан. Чижээ Кызыл хоорайны Ленин кудумчуунда чаа кылдып турар 16 квартиралыг чурттага бажыннарын, совнархозиниң, хооромунуң албан кылдыр бажыннарын болгаш 18 квартиралыг чурттага бажыннарын база бедклубтарын мурнуку төлевилелчилер өдө көргөн. Оң түнеленде мурнуна көрдүнгөн артык чарыгдалдар дык кызырланган.

Чижээ, чүгө совнархозиниң бажыннарын бешин 171 муң рубль түндүк артык чарыгдал кызырланган. Эде көрдүшкүндү түнеленде Ленин кудумчуунда 16 квартиралык бажыннык хей артык ажиктери, бичин-бичин өрөздөргө өвөжөөн болгаш бажыннарын аныг туудуп турган өт салыр черин бажыннык бодунда тудуп өгөзгөн.

Ычалаа-даа чамдык чедипшинер-биле кады өдөлөөсүл болгаш «Тыва тудуг» трестинде чедир шийтирелетин мээ айткылар хей. Ол четтесер чамкын мурнуна төлевилелчилер болгаш тудуушкунда артык чүүлдериниң ам-даа бары-биле тайлырлатканын.

Төлевилелчилер кылдыр бажыннарын чурттагыларга өнгү болурун барымтаалавас, оң чүгө каасталганын кичээгей салыр практика өдөлөөсүл тур.

Улут австри композитор В. А. Моцарттын төртүнчү хүүнүн бээр 200 чыл болганын холбаштырган байырлыг хура

Улут австри композитор Вольфганг Амадей Моцарттын төртүнчү хүүнүн бээр 200 чыл болганын холбаштыр январь 27-де Москвага, ССРЭ-ниң Улут театрына байырлыг хура болган. Ол хуралды ССРЭ-ниң Бултура министрствозу, Тайбыл камгалаанын Совет комитети, Даштыкы-биле бултура харызааларының Бүгү-өвилел ийитилел болгаш Совет композиторларын Эвилел организастаан. Театрның бажын байырлаа таарыштыр шийетинген, оң дөрдө Моцарттың портретин чүзүп-баазы четтесер-биле болгаш нолан үнүштер-биле хаажылал каастаан. 1756—1956 деп алдын саннар аңгелденип турган.

Бөрүкчүлөр залында совет музыка культуразынын болгаш театр уран-чүтүрүнү суралгы ажалдаачылары, найысладик хей-ийинти организацияларының төлөөкчилери чыгалан.

Аачыларының аразында Австрияны ССРЭ-де онза болгаш Бүртүк эргелиг элчин дээри Норберт Бишофф болгаш ССРЭ-ге Моцарттың байырлыгына киржири-биле келген австри композитор Марсель Рубин.

Москвада чамдык элчин болгаш төлөөкчилериниң баштыңары база залга олуруп турган. ССРЭ-ниң Совет композиторларының Эвилелде чангыне секретары Т. Н.

ган. Чижээ, Кызыл партизан кудумчуунда албан чериниң бажынныкы ырында кангы-даа ужу-утка чок суургалар кылдырып бешин 8 муң рубль чарыгдалган. Кызыл хоорайда ам тудуп турар чаа кино-театрын шийткенде 6 колдонналарын четкей угулааларына бешин 16 муң рубль чарыгдалар көрдүнгөн. Ол хирезинде-ле театрын эскерти көрүткүдө таарымча чок кылдыр бичелерди төлевилелчилер.

Бо ышкыш чижектер чангыс өвөс. Обл-төлевилел төлевилелчилер эде кылдыр саадылп турар. Моңо хараазы-биле тудуулар чорудуп турар организацияларының 70 хуузу чангыс ай төлевилелчилер бөгүнге чедир албаан. Ол чоруктуң тудуг ажалдарын өй-шаанда чорударын моңо-дактап турары билинбир.

Чангыс ай төлевилелчи хажыдар болгаш тудууларын чурттагыларга каражаал кылдыр чорудар хоралыг практикада «Тыва тудуг» трестиниң ам-даа алдырылаан. Чижээ, Ленин кудумчуунда 16 квартиралыг чурттага бажынныкы солгаларының карактары төлевилелчилерден 40—60 сантиметр соора кылдырган. Сөөлү чылдарда туттунулаан 8 квартиралыг чурттага бажыннарын чалаалар хелүр өртүр кадыр, а денкиштериниң аразы кызын кылдырган.

Тудууларын өртөз төлевилелчилерден чангыс катан улуг болу бээр таарымчалар хей. Оң чылдагыны бола, тудууга күш-ажылды шын өвөс организастап, күш-ажылдык бүүдүрүчүлүнүң кууд болуп турарында. Тудууларын темпизин дүрдөлдөргө, анаа күш-ажылдык бүүдүрүчүлүнүң бедиринге болгаш ону өвөс карыгалыг кылдыр чорударында тудууларын индустриалдык методун ажалгаары улуг ужу-дузалыг. Бо соруга-биле тудууларын чүгө чыны энтен адыр демир-бетон болгаш ышкы кол-сорткучулар-биле кылдырып массалык шийчирин өргөжөк чугула. Тудууларга чурт иштинин чиник өрткүтүг тудуг материалдарын — тудуг дажы, туубуну, сай-дашты болгаш өскөдөр-даа калбаа-биле ажалгаар ужура.

Тудууларын чурт иштинин чиник өрткүтүг тудуг материалдарын ажалгаарында таарыштыр төлевилелчилер өдөлөөсүл өң кыска хуусаада шийгээдип алган турар ужура. Төлевилел болгаш тудуг организацияларының солгалары болгаш соругазым чүдө дөргө таарымчалыг болгаш камналгалыг чангыс ай төлевилелчилерин дидин-биле чогадырында болгаш оларын тудуушкунга калбаа-биле ажалгаарында болур.

Төлевилелчилер болгаш тудуушкунда артык чүүлдериниң шийтирел ууткаар дөш демисеге партия организациялары болгаш оларын ууртулгалы-биле ажалдап турар профессионал болгаш комсомол организациялары улуг рольду ойнаар хулаагетин. Тудууларын болгаш төлевилелчилериниң совет кижилерин болгаш күрүлениң өргө-ажыктары дөш сагыш салырына кижизидери онза чугула. Оларын чогаалык аргаларын болгаш күжүленишкенин тудуг индустриязын чаа беш чылда улам ырай хөгжүдөргө мобилизааар ужура.

Совет тудууларын болгаш төлевилелчилериниң хулаагет хулаагетин — тудуу чүгө темпизин дүрдөлдөргө, оң өртөз чинигидери болгаш шыларын бедиринде болур. Ол чорук бистин улус-тарымыстың материалдык чаагай байлаан болгаш културлуг деңгээлин чаа беш чылда улам бедиринге үнелг сазымкын болур.

Хренников хуралды айткан. Моцарттың амдыралының болгаш чогаалыгының дугайында плеткели ССРЭ-ниң улустуң артизи, профессор Ю. А. Шапорин кылган.

Австрияны ССРЭ-де онза болгаш Бүртүк эргелиг элчин дээри Норберт Бишофф келгөсө чүвө чугаалаан. Австрияны эң улуг оолдарының бирезинте алдар кылдыр бо хуунде ССРЭ-де чорудуп турар байырлаа дөш өөрүп четиргенин ол илереткен.

Алстер композиторларын эвилелде өмүзөөлөнгө келгөсө киржикчилерине Марсель Рубин байыр чедирген.

Байырыг хура доозулган соонда Улут театрының артистери Моцарттың «Фигаронуң кудалжымы» деп операны көргүскөн.

Байырыг хуралга болгаш оң сонда болган «Фигаронуң кудалжымы» деп операны үндүргенине К. Е. Воронцов, Л. М. Каганович, Г. М. Маленков, А. И. Микоян, М. Г. Перухин, М. З. Сабуров, А. А. Суслон, Н. С. Хрушев, А. Б. Аристов, Н. Н. Писелов, Д. Т. Шенников олуруп-каннаар.

Австри улустуң алдарлыг олгунга холбаштырган келгөсө киржикчилери Улут театрының коллективиниң көргүскөн. Вольфганг Амадей Моцарттың генпалды чогаалы «Фигаронуң кудалжымы» эзил-биле уткуч көргөн. (СЭТА).

СЭКП-ниң XX съездинде уткуштур

Электри машина тудукчуларының хулаагези

Алдыгы беш чыл планының талазы-биле СЭКП-ниң XX съездиниң Директиваларының төлевилел Москваның Киров аты «Динамо» заводтун электри машина тудукчуларының коллективиниң изиг чүүдүзүлүшү-биле уткаан. Чаа беш чылдың улуг соругаларын боттандырып төлөп сазымкынын боттарын чогаалык күш-ажыл-биле кире ажалчылар болгаш тускай элетчиктер ораадажып турар.

Бистин заводтун коллективини, чурттуң улут-улут хей гидроэлектростанцияларын электри дериникин-өңө дерининг деп бешки аппарат чехиниң сасары А. Поваров чугаалаан. Ам мен болгаш мээ кады ажаллап турар өшөрүп Куйбештин гидро тудууларын чангыс күсөдүп турар бис. Январда Куйбеш ГЭС-тиң ийги элетчининиң плантарын автоматтыг башкармаларына 34 панельдериниң белеткээр ужура. 26 панельдериниң өңөп тургускан бис СЭКП-ниң XX съездинин төлөп уткуштур дөш чарышкына, бо чангыс хуусаа бетинде январь 25-те доозарын бистини коллектив шийтирлээн.

1956 чылдың планын хуусаа бетинде күсөдүп болгаш пландан ажыр 4 миллион рублун барангы промукциязын бүүдүрүп үндүр сооциалист чаа хулаагетин заводтун ажалдаачылар алган. Ажалдык бүүдүрүчүлүнүң талазы-биле ораагалыг 1 хуу ажыр күсөдүп.

Бо чылдың ийги кварталында башкармалык автомат системалык чаа келериниң автобустарына электри дериникин, 10 комплектилерин кылды бөзүн болгаш ол чүүдөдүн деңгээлин 20 хуу чингедирин электри машина тудукчулары шийтирлээн.

(СЭТА).

Алдыгы беш чылдың чаа тудуу

СЫМТЫБАР. Коми Республиканың сонгу чүк районнарын Вытегра, Печора, Мезень хемдерин бассейнинде улуг ээим-аргалар бар болуп турар. Ажалгаар бээр ышкы куулаары мында барык 1 миллион кубометр болур. Чурттуң улус ажал-агыйның херегалына бо байлактыг ээим-аргаларын дүргөн шийгээдип аларын кол негеделериниң бирезин бола, ышкы сөөртүр оруктар тудуушкуну болуп турар.

Сонгу чүктүн, Уралдың, Сибириниң районнарына ышкы белеткелдерин улам ажай күштеридери болгаш ол районнарга ышкы дидирин улам ажай күштеридери ышкы дидирин дүргөн хөгжүдөргө хандыры алдыгы беш чыл планының талазы-биле СЭКП-ниң XX съездиниң Директиваларында көрдүнгөн. Хей ышкы районнарга Микун-Кослан демир орун тутуп тургузар, ол орук Коми АССР-ниң сонгу кезээ-биле өртөп Директиваларга төлөвизиле. Бо демир оруку тудуу алдыга Мезень хемниң бассейнинде 175 миллион кубометр ышкы куулаары барык кол дөгөөн ээим-аргаларын шийгээдип алып арганы бээр.

Чаа орук ам туттунуп турар. Эрттине тайгага болгаш тулаага 235 километр демир орук полотноон салыр, 3 миллион кубометр ажыр чер ажалдарын тудуулар күсөдүр апаар.

Бо хуунде тудууга полититив болгаш күш-ажылчы улуг көдүрүшкүн болуп турар. СЭКП-ниң XX съездиниң Директивалары-биле сорук кирген тудуулар партияны хулаагет оонагалыг аммырал кырында боттандыра деп дозу шийтирлэп.

(СЭТА).

Металлуртар сөзүңгө ээ болуп турар

СЕРОВ. (Свердловск область). Серов аттыг заводтун металлуртары партияны XX съездинде алдар кылдыр бедиктен социалист хулаагетин алганнар. Бо чылын олар пландан дашкаар 6 муң тонна шойну, 15 муң тонна канни, 8 муң тонна прокатты бөзөрүн, күш-ажылдык бүүдүрүчүлүн бедирини оонагалыг 3 хуу бедирин, промукцияны бөгү-үзүн пландан артыкка чингеткенден 2 миллион рублун камнап аларын шийтирлээн. Хулаагеттер чедипшиниң күсөдүрүн турар. Январын чөөрүп хуунериниң оонагалыг бүүдүрүчүлүн коллектив ажыр күсөткен.

(СЭТА).

Магнитканың аныяк доменщиктериниң эгелекчи саналы

МАГНИТОГОРСК. Мастерлер эштер Рибцевтин, Колдузевтин болгаш Бородинини бригадалары ажаллап турар комсомолчу аныяктарын чедип доменщиктер коллектив ай эгезинден бээр пландан ажыр 750 тонна шойну берген, чүс-чүс тонна көкөтү болгаш өскө-даа материалдарын камнап алган.

Алдыгы беш чыл планының талазы-биле СЭКП-ниң XX съездиниң Директиваларының төлевилел чугаалаашылаа, ол доменщик бригадалары январь эгезинде 1956 чылда алдыган хулаагетин эл көөрүн шийтирлээн. Январь 25-те элетчиктерини каттыжымшыкына үш бригадаларын төлөөкчилери чыгалан. Хулаагет инженерлер болгаш комсомолчу пех бюрозу чедип күсөдүрүн база чедип келген.

Алдыгы беш чыл планының талазы-биле Директиваларының төлевилелде ший элетчиктерин бүтүн чарыкта хей катан көрдүрүлери төлевилелчилер турар деп мастер комсомолчу Леонид Рибцев чугаала.

(СЭТА).

Чангыс эл-сеткилдиң деткишикин

ЭРЭНИ. (Телефон-биле). 1956—1960 чылдарда ССРЭ-ниң улус ажал-агыйн хөгжүдөргө алдыгы беш чыл планының талазы-биле СЭКП-ниң XX съездиниң Директиваларының төлевилел Эрэни районун ажалчы чоннары полититив болгаш күш-ажылчы көдүрүшкүн-биле таныжып турарлар.

СЭКП-ниң Төп Комитетиниң ажаллап кылганы ол улуг планнарын дугайын баштай партия райкомунуң пленумунга чугаалашкан. Директивалар төлевилел чин сөс бүүрүз, сан бүүрүз болза, совет кижилериниң материалдык болгаш културлуг деңгээлин улам бедириниң, социалист үзүтүрүн болгаш көдөз ажал-агыйн камнагышын-даа артык хөгжүдөргө, мынчанга бистин Терзэн чуртувустун күчү-шымын улам быжыгаларын дугайында партияны болгаш чазактың улуг сагыш салымкынын дугайын чайыналарын херечилер турар төгүлүг документ болур дээрин ол пленумга чүвө чугаалаан киж бүүрүз онза өөрүшкүл-биле демделген турган.

Директиваларының бо төлевилел бистин ажалымын улуг программазы болур. Ол улуг планнарын күсөдөдө бистин ажалымын улам чаагай-жайлар. Чаа беш чыл планын чедипшиниң күсөдүр дөш демисеге боттарымыстың күш-ажылчы салымш-

кынарымысты кадар ужурап бис деп, —райкүсөк даргазын ораакчымы эш болка чугаалаан.

«Коммунизмче орук» колхозтун даргазы эш Шожунуң чугаалааны болза: —совет кижилерин улам ырайгы чаагай ажалымын бо улуг программазын бистер бо хуунерин эгелээ-ле боттандырып өгөдөр ужурап бис. Партияны XX съездиниң бетинде колхоз тудуушкун ыжын тудуг шөлүнчө сөөртүрүн доозар, тус-тус колхозтарын үрүмкө сүт-бараан фермаларын мөңөп кадар, инектериниң үнел ий саарыны дүржү-газын ажалгаар, чакы хову ажалдырына улагерил белеткел чогур үнелен доозар болгаш өскө-даа боттут ажалдарын чорудар ужурап бис.

Эш Шожунуң болгаш өскө-даа ораакчыларын практиктиң саналдарын пленум чангыс үн-биле дөткөөн болгаш тускай шийтирлэп хулаагет алган.

Директиваларының төлевилел районун бүгү-ле колхозтарында, албан черлеринде болгаш школарында массалык-биле таныжып турар.

Ол төгүлүг документин партия чырымышкынын чоткында болгаш партия, совет, хей-ийги организацияларының ууртукту ажалдаачыларының экономиктиң өөргөдө семинарында хангызы-биле өөрөшп турар.

(СЭТА).

Өвүрүнү тудуу жолурунда

Өвүр районун «Тортаалы» колхозунда эш Чамырыктын уурткан тудуг бригадасы үш бөлүк болуп алган тудуг ыжынчы белеткел чедипшиниң чорудуп турар.

Бригада ам 1150 кубометрин кезип белеткөө, 680 кубометрин машина оруунче үндүргөн болгаш 132 кубометрин тудуг шөлүнчө дүжүргөн. Эш Ногай-оолга уурткан 6 киж составтыг эвөно мууракын болуп, 1680 чүдүтү кескен болгаш 1260 ажыр чүдүктөрүн машина оруунда дүжүргөн. Эштер Ногай-оол, Чүдүм-оол, Байыр-Белек хун нормазын 150—200 хуу күсөдип турарлар.

Партияны XX съездиниң ажиттыпарында чедир тудуг материалын белеткөө ажалын доозар хулаагет алган ажалдап турарлар.

Киров аттыг көдөз ажал-агый артелини баштаар чери Тожуе чүвө сөөртүрүн белеткөө ажалын чорудуп турар. Колхоз Туралдан Тоора-Хемче чүвө сөөртүр айт транспорту тускай бригаданы организастаа, 30 айтты семитилеге тургускан. Бригаданың бригадир дүржүлгө транспортчу эш Өтөк-оол

Казахстан магнитказы

КАРАГАНДА. Чоокта чаа-ла Солонпин станциясы Караганда биле Темир-Тау аразында билдиртес бедир болуп турган. Карагандагы металлургия заводунун — Казахстан магнитказынын тудуушкунуна чүктерин ажалчымын чурттуң бүгү ужу-кылдарында ам бээр улаанып турар. 100 дөзетчин километр деңгээлде ажалдык темпизери хүн-бүрдө өзүп турар.

Алдыгы беш чыл планының талазы-биле партияны XX съездиниң Директиваларының төлевилел хей муң кижилек коллектив улуг көдүрүшкүн-биле уткаан.

Карагандагы металлургия заводунга күчүлүг ийи домна суугуларын болгаш чута демирини үзүтөл чок шууштур станын ажалдык кинирин бо төгүлүг документал көрдүргөн деп завод директору эш Б. Ищенко СЭТА-ны көрөспондентинге чугаалаа. Мартен суугуларының ишкери Казахстаның Темир-Тау металлургия заводунда ам ажаллап турар мартенерин 10 катан ажал. Казахстанда күчүлүг бирги бажынныкы кан шуткумалар рельс-блок болгаш чута демир станнарга херектелер. Домен болгаш прокат цехтери-биле кокаштарын отка шылдык кылдыр завод, алгомераттыг фабрика, азот-тух завод, коксохимиятыг батареялар турар апаар.

(СЭТА).

Казахстаның чер иштинин байлаа бедик шынарлыг чиг-өт болгаш онзаар чүгө-биле заводтун хандырын шылдар. Атасуй-скинин демир рулаан, республикада бар болуп турар чугай-лаштары, топарлар, отка шыдык доломиттер чуртта өң-не чиник өрткүтүг металл элетчиктер алып арганы бээр.

Ам тудуушкун артык талалары тургуступ турар. Күчүлүг чылда 20 муң кубометр кылдыр бүүдүрүп үндүр чынымы демир бетон завод ажаллаа кирген. Келер үнел металлургия гигантының шөлүнчө социалист хоорайны баштайгы чурттага кварталдары туттунган. Хей кат таарымчалыг бажыннары тудууларын чүс-чүс өг-бүдөлдери кижип кирген. Чаа кинотеатрын, аялгөз бажынын, уруглар салын, аялгөз олар уданас алыр.

Бүүдүрүлө үзүтүрлериниң кобиннадын тудуп тургузары бо чылын доозор, дулаалар цехтер тудуушкуну өгөдөр. Ала-бар чериниң бажынныкы корнулуун хаваларын салыр ажал чоруп турар. 2600 тонна металл конструкцияларын маңа энтен тургузар ажалды кылдыр.

Алдыгы беш чыл планының төлевилел чугаалаашы көргөн, тудуулар чаа хулаагетин алган. Партияны XX съездиниң ажиттыпар хуунде чедир плак-бод даштар заводтун болгаш кинелор станциянын ажаллаа кинир, селтеле-механик заводтун тудуп тургузарының кол-бол ажалдарын доозар.

(СЭТА).

Съездиге уткуштур

Коммунист партияны XX съездинде алдар болдурган күш-ажылчы элетчик кирген Кызылдың алдын уургай эргелигин автортранспорт конторазынын коллектив чаа беш чылдың баштайгы чылымын башкы айынын бүүдүргө оонагалыг хуусаа бетинде күсөткен.

Транспортчулар бо чылдың январь планын хуусаа бетинде күсөткен. Боттарының күш-ажылчы чедипшинерин улам быжык

Заочниктерин кышкы сессиясы

Совет школанын муртуна салынган уруг соруулары, ылангыя школанын өөрдөлгө-кыжизилдиги аялган белик деннеге тургузары башкы кадрларын политиктиг болгон нити билин, аял меркежин сессаа чокка белирин негеп турар. Ону чеди азырынды эртежон чугула байдалары башкыларда бар.

Кышкы башкы училенини заочник башкыларын дуулаачы азырын консултация пунктун Самагалдайда тургускан, ол чер Тес-Хем, Эрин райондарын заочник башкыларын хандырып турар. Оларын кышкы сессиясы школаларын кышкы каникулун тазырып болуп эртежон. Кышкы сессия Эрин райондан 27, Тес-Хем райондан 23 заочник башкылар бири, ийги, үшкү курстарын кышкы экзаменерин болгон чакта сессиянын экзаменеринге белет-кел консултацияларын чорупуу база эртежон семестре дуулаачымаан эртежерин дуулаар турган.

Заочник башкыларын өөрдөлгөзүн оң азырын консултация пунктун (эргелекчи эш Колеба) эки чоруткан. Заочниктер баш бурунгуар-ла өөрдөлгөзүн калган, калга эгерлерин, калды эртежерге экзаменер болурун, кышкы Кышкыга экзп дуулаачы билип алган турганнар. Оларын азырынды 10 кижы Кышкыга дуулаачылар.

Заочниктерин чурттаар болгон өөр-нор черин тазырып тургускан. Самагалдай оң азырын консултация пунктун (эргелекчи эш Колеба) эки чоруткан. Заочниктер баш бурунгуар-ла өөрдөлгөзүн калган, калга эгерлерин, калды эртежерге экзаменер болурун, кышкы Кышкыга экзп дуулаачы билип алган турганнар. Оларын азырынды 10 кижы Кышкыга дуулаачылар.

Заочниктерин чурттаар болгон өөр-нор черин тазырып тургускан. Самагалдай оң азырын консултация пунктун (эргелекчи эш Колеба) эки чоруткан. Заочниктер баш бурунгуар-ла өөрдөлгөзүн калган, калга эгерлерин, калды эртежерге экзаменер болурун, кышкы Кышкыга экзп дуулаачы билип алган турганнар. Оларын азырынды 10 кижы Кышкыга дуулаачылар.

Заочниктерин чурттаар болгон өөр-нор черин тазырып тургускан. Самагалдай оң азырын консултация пунктун (эргелекчи эш Колеба) эки чоруткан. Заочниктер баш бурунгуар-ла өөрдөлгөзүн калган, калга эгерлерин, калды эртежерге экзаменер болурун, кышкы Кышкыга экзп дуулаачы билип алган турганнар. Оларын азырынды 10 кижы Кышкыга дуулаачылар.

Заочниктерин чурттаар болгон өөр-нор черин тазырып тургускан. Самагалдай оң азырын консултация пунктун (эргелекчи эш Колеба) эки чоруткан. Заочниктер баш бурунгуар-ла өөрдөлгөзүн калган, калга эгерлерин, калды эртежерге экзаменер болурун, кышкы Кышкыга экзп дуулаачы билип алган турганнар. Оларын азырынды 10 кижы Кышкыга дуулаачылар.

Коммунист ада-пелеринд хуралы

Кышкы № 2 ортук "Школанын коммунист ада-пелеринд хуралында 1955—56 өөрдөлгө чымын бири чартында өөрдөлгө-кыжизилдиги аялган түнелин дугайында, айтырыгы чугулашкан.

Школанын өөрдөлгө-кыжизилдиги аялган чавыс деннеге тургустунган ол хуралга демделген. Өөрдөлгө чымын бири чартынын түнели-биле алырга ол школада 86 өөреничи багд демдектиг болган. Ол өөреничилерин багд демдектиг көвөй кези орус ды, алгебра, геометрия эртежеринге хамаарын. Ол болза, түгүлде эртежерге өөреничилерин кышкы турар чыгылар болгон оларын өөренич темаларына быгыг билиги шигердиш ап турарын хамаарышкан эртежерин башкылар тодаргай аналити кыбайл турарын чорутуу турар. Ылангыя V классын (удуртучу башкы эш Аракчаа) 26 өөреничилеринден 10 өөреничи багд демдектиг өөренич.

Ада-пелерин, ылангыя коммунист ада-пелерин таалазында школада өөренич турар тургустунган өөрдөлгөзүн болгон школадан дышкар кыжизилдиги аялган четтес хайгаары турарын хуралга санал бергенер иреткен. Чизе, Чимит, Торжу, Аскыров, Темерек, Норжун, Чамбалдо болгон эскерлерин-ла тургустун багд демдектиг өөренич турар.

Школанын дирекция черинин (директору эш Фетченко, өөрдөлгө эргелекчи эш Олар) таалазында хуралын албан, бүдүртүлгө черлеринде партия болгон хойниги организациаларын ууртучуларын-биле харылзааны четтес тургускан. Чуга дөргө, олар тургустун багд өөренич турар, коммунисттерин ат кырында даяныш СЭП кооркомуну негезин-биле кышкы каникул болгон, оон түнелин вандыг болгон деп чүвени сонугулашкан.

Саанчынын чедишкени

Бил-Хем районунд Кочетов аттыг колхозун саанчыны эш Чам-оол биевич ишек бурунунд хай сүтү саап ал, көдө аял-агынын продуктуларын бүдүрерин көвөдөдир дөш кышмаккай аял-ада турар.

Интеректин чакты болгон кышкы аялаларын аялаларын, оларын кемчегер хун радиокунга немелде нугаан мал кемчегерин кирип турган, эртежон чымын 16 ишектерин иштетин-биле 15 муң литр сүтү саар турган, 20 муң литр саап, бүдүртүлгө аялаларын 105 хуу

лар С. Делгер, Р. Саар, М. Манчык-оол, Маскыр Адыа, Ч. Сейпаа, Ч. Шарайн, Ч. Куурамай, Ф. Аракчаа, О. Соля-оол олар доозарын дөртү курунче шил-чөөнөр.

Башкыларын кышкы сессиянын аялалары партия, совет болгон хей-ниги организациаларын киржилгези уруг дуулаачы чедирген. СЭП Тес-Хем райкомун секретары эш Аракчаа, райкукомун даргазы эш Чамалба олар буттары-биле экзаменерге олуржуп эртежерин демделген керек. Ол ышкан Самагалдай оң азырын консултация пунктун (эргелекчи эш Колеба) эки чоруткан. Заочниктер баш бурунгуар-ла өөрдөлгөзүн калган, калга эгерлерин, калды эртежерге экзаменер болурун, кышкы Кышкыга экзп дуулаачы билип алган турганнар. Оларын азырынды 10 кижы Кышкыга дуулаачылар.

Оң-беле холбаштыр заочниктерин өөрдөлгөзүн кичээтэй көмкөс салдынып, райондарын таалазында шигын негеделер тургустунмай турарын, заочниктерге дуулаачы четтес көргүстүтүп турарын кышкы сессияга илерез. Өөрдөлгөзүн киржилгези эртежерин заочниктерин иштетин кышкы экзаменерин Серез Тер-Биж, Чамалба Соля, Маамы Озай, Дүгөр Чыртаа олар дуулаачы шыдавайп турганнар. Оон кыай чамы заочниктер 5—6 чылдарын иштетин бири, ийги курстарын мынчага чедир четте дуулаачы доосалар.

Чизе, эштер М. Озай, С. Шойлунчаа, Ч. Хылан-оол, Н. Баппаа, Т. Кыргыс мышкан заочниктер 1950—1952 чылдарда заочниктер кирген, мынчага дээр бири, ийги курстарын белин долу дуулаачы албан, чыл бүдүр-ле чакты, кышкы сессияларын ууу, аял киршилпей туралар.

Кышкы сессия заочник башкыларын бүдүрүлгө хаара турар ууржуп турган. Ылангыя тургустун Эрин районунд Мүрен школанын башкы В. Шынгын сессияга келген, аял киршилпей барган. Устүтү-Шынаанын чокка башкы эш Дундуй 1953 чылдан бээр бири курстун чүгөлде дөш экзаменин дуулаачы киршилде чүгөлде дөш хун өөренич чоруткан.

Заочниктерин кышкы сессиянын организациаларын таалазы-биле Эрин районунд партия, совет болгон хей-ниги организациаларын ылангыя районунд ууг өөрдөлгө кидизи (эргелекчи эш Маалыр-оол) тодаргай кемчегерин албан. Оон түнелинде ол райондан чүгөлде 12 кижы келген, оларын бирези кышкы сессияга киршилген.

Моон сонгар заочниктерин өөрдөлгөзүн кичээтэй күштердирип, олардан негеделер дымалар керек. Бо таалазы биле партия, совет болгон ууг өөрдөлгөзүн организациаларын хун-бүгү сагыш салыры негетинин турар.

А. САНЧАТ.

Херэеженнерин күш-ажылы

"Чаз-Хаз районунд Ленин аттыг колхозунд херэеженер чөвүленини даргазы эш Хуваа-Сүрүн колхозчу херэеженерин колхоз бүдүргөзүн киржилгези, политикти билин, културтуг амылдар-чуртталгазын белиринде кичээтэй салып турар.

Эш Хуваа-Сүрүн СЭП ТК-нын Илеумарын доктааларын, ССРЭ-нин Дөдү Советин дөртү сессиянын материаларын колхозчу херэеженерге тайылбырлап, болуп номчулааны кылын берип турар.

Күш-ажынын сазыга-чуртунд быжытканын түнелинде колхозтун күш-ажыл кылып шыдаар 135 херэеженеринден эртежон чымын 112 кижы күш-ажынын доктааларын минимун аял чүгөткен. Эштер Орус, Бек-каг, Чырбашык болгон эскерлер-ла 330—352 чедир күш-ажынын аялалар. Мурнакты калкынар эштер Шык-Саар 280 хойтан 295 хураганын, Чолдай 260 өшкүдө 272 анайын камтап алганнар.

Бүдүртүлгө планын аял чүгөткөн турар колхозчуларын күш-ажынын үнелен көргөс, колхоз баштаар чери эштер Шык-Саар биле Натпите 5—6 хураганарын, Чолдайга 8 анайын, Кенеге 1 бызааны немелде төлөвирге тынган.

Партиянын XX съездинде алдар кылды колхозчу херэеженер күш-ажынын бүдүртүлгө улам белир сорулаганы салып алган аялалар туралар.

Ч. ОПУШАТ.

Тудуг ажылы

Кышкы районунд "Баян-Хем" көдө аял-агы аялаларын эш Дондун-оол бригадиринд тудуг бригадасын эртежон чымын тудуг планын багд эвес күгөткен.

Тудугулар 8 чуртталга бажынары кылып турган, 12-ни кылып, оң 9-ун бүрүн аялаларда кирген. 40 ишек кирер 1 жаанын, 1 тараа складын, көдө советтин клубун, машина гаражын болгон эске-лаа түрмөс тудугларын кылан.

Мынчага-лаа планда кирген чунар бажы тудуг кылдынаан, уруглар аялаларын тудуг аялаларда кирген. Кышкынан тудугунд нити сап көвөдөп турар-лаа, оон мынары кончугу турар. Чамык бажынар телевидиэ дуулаачы кылдынаан, бажынарынын ырышмаа чок.

Чоокта чаз тудугунд эртежон чымын түнелин чугулашкан колхозчуларын нити хурагында бо четтестерин уулаачы баштаар черден болгон тудуг бригадасында негез.

Н. МААДЫ.

2 хонуктун семинары

СЭП-АКСЫ. (Телефон-биле). Сүт-Хаз районунд култура албан черлеринин аялаларын чөвөт чаз 2 хонук семинары болган. Аял клубтар, номчула бажынары, библиотека эргелекчилери болгон кинохеманитар 22 кижы киршилген.

Семинарда 1955 чылда районунд култура албан черлеринин аялаларын түнелин болгон 1956 чылда сорулаар дугайын чугулашкан. Делег бажынарын дугайында, эртежон пропаганданы калбарып дугайында база эске-лаа темалар таалазы-биле лекциялар болгон. Ол ышкан аял културалары сончурунга шеткелдер база болган.

Д. ШАЛДЫГ.

Өрелерин дарый негеп алыр

Чөвө-Хемчик районунд "Коммунизмче орук" көдө аял-агы аялаларын организациалардан болгон хуу кижилерден алыр өрөз дымка хей.

Чөвө-Хемчик району 1954 чылда колхоз баштаар чери-биле керээ чаргам, Чараа-Бажында турган магазини эске черге көжүрүп тургустун, бир складты кылдырып алган. Керээ дуулаар колхозка 1500 рубль төлөөр турган, аялалга чедир төлөөсүн. Район баштаар черинин даргазы эш Перовин өрөш төлөөр тудум, харын сөөлгү үдө бүдүлүрүп турар аларган. Барынын-Хемчик райкукомун 1953 чылда колхозтан 364 рубльдин туугурун алган төлөөсүн. Колхоз каш катап негээрге, райкукомуну даргазы эш Одан-оол күгө-комунд мурунда даргазы турган эш Красныйд негеп алынар деп харын берген.

Калинин аттыг колхоз 11 тонна тараа бөөр өрөт турган. Ур үнени иштетинд төлөөр келдире, колхоз районунд улус сулуна кирерге суд төлөөр кылдыр 1954 чылда үскен. Ийди болза-лаа ук өрө амда төлөткөн. Район сулу судун шиптиринин күгөсөзүн дөш кемчег албан.

Колхозтун хуу кижилерден алыр өрөз база-ла негетинин алдында турар. Чизе, Чөвө-Хемчик райкукомунга аялалар турган эш Таржанын кырынга 370 рубль турган. Ону сула билдирге төлөдир кылдыр шиптеш, аялал районунд улус сулу аялалар турган черинден тырып алган болза-лаа колхозтун агар санынч мынчага кирбиле.

Колхозтар баштаар чери болгон колхозтун ревизия комиссия организациалардан болгон хуу кижилерден алыр өрөз негеп алыр дугайында боттук кемчегер алыр өй келген.

М. САЯН.

Индия Республиканы алды чыл ою

Индия Республиканы чарлап доктааларын хунууден бээр бо чылдын январь 26-да алды чыл болган. Бо чымын уруг аял улустан национал байырамы ССРЭ-нин Министрлер Чөвүленини Даргазы Н. А. Булганинин болгон ССРЭ-нин Дөдү Советинин Президиумунд кежигүнү Н. С. Хрущевтин чокта чаз Индияга чоразынын утундурбас сактышканына-биле демделетинин эртежон. ССРЭ-нин күрүнө аялаларын Индияга байырамын чорутушкуну, а ол ышкан оон мурунда Индиянын Премьер-Министри Джавахарлал Нерунд Совет Эвелелине чоразын ийи ууг уластарын аразында байырамын болгон кады аялаларын улам быжыткан, тайбын болгон уластар аразында аялал чок чорутку быжылаарында ийди берген.

Бодунд хей чте чыл төөгүзүнү дургузууна тайбын ылангыя индий уугу даштык эскерлеринде уугу барык үзүлчөк демселди чорутар уугура тазырышкан. Ийди улуска эң-не уугу аял човалан, хилинчекти анган колонизаторлар тазырыштырын келгенер. Индияга Англиянын колонизатор эжелени ийи чус аял чыл уругулашкан. Мынчанга ол эжелени чоруткун түнелинде чурт хей чте чыл сонгар октаггыр. Индиянын индустриалдык Англиянын агар-чиг эт бөөр кожунда болгон барааннар саларымын кылырын оразышканын, колонизаторлар чурттуг саймрангай пест-тавын улаштуруп, сунуо тудугун, шил болгон сазын улаштуруп, а ол мышкан хей-хей ус-тыншкы бүдүргөзүн сактышканын биле үгөдөзүн. Индиянын көдө аял-агынын хөгжүлөдү дымка сазын: көдөдө аялалга чедир-ле чер аялаларын чуртте феодал системаны күш-ажынын бажыга багаа хересел-биле ам-даа тергидевишкан турар. До-урак чорутун, үншк бербетеп, келдирге баксырап, Индия ышкан шак ийди ийи чуртка көдө аял-агы сугарылга чокка турун-лаа мында болуп турда, сугарылганын чаз системаларын түнелин келген, а эргелер кырып, аялалар уугу турган. Ол бүдүртүлгө Индиянын уугу келдирге аял түнелин чорукка, өзүм-чидикте тазырып турган.

Англиянын колонизаторлар таалазы-биле Индиянын уугу эштепеш шыдаас турган болгон эштепеш-лаа келген. Индиянын аял-бүр национал уластарын 1857—1859 чылдарда национал туралышканын индий уластуң хостагалдыг демселенин элөөн белик чазы болуп турган. Ол тура-халышканын Индияда англи колонизаторларын тургустун күштү-биле тура тыгган. Бирги орус революция индий уластуң национал хосталгалдыг шипчешкенин ам-даа уугу күштешкенин ийди берген. Ол чылдарда Бомбейинд пестуеринин, Бенгалиянын болгон Пенджабанын тараачыларын кылдырып тура-халышканын болуп турган. Ийди уластуң национал-хосталгалдыг демселенин хөгжүлөдүз Октабрын социалист уугу революцияны уугу саздар хамаарылганы чедирген.

Делегенин ийди дайымынга фашист Германия болгон милитаристин Япониянын чаз шаарына Совет Эвелели шиптириг ролду ойнан чорук болгон ол чаз шаарынын-биле орук кирген Англия национал хосталгалдыг шипчешкенин күчүгүлөдүрүшкуну болуң актиден англи колонизатор тергидевишкенин дүжүр октаарында индий улуска дуулаан.

Политиктиг тускай хамаарышпас чорук индий уластуң чазал алганы болгон 1950 чылдын январь 26-да Индияны тускай республика кылдыр чарлааны болза, англи колонизатор эжелени артын чыгарып кезе менде төндүрүн дөш Индиянын өртү уугурун уун болгон берге орунуң чүгө элел болган.

Чурттуг экономиканын хөгжүлөдүз ийди чазак уугу кичээтэй салып турар. Индиянын хөгжүлөдүз бири беш чыл планынын чоруп турган уулде (1951—1956 чылдарда) көдө аялалын хөгжүлөдүз болгон сугарылга-энергетик ченселешкенин, туулушкуну көл кичээтэй салган турган. Бо таалазы-биле уугу чедикшилер чедип алдыган. Ылангыя Дамодар шадте, Боси хемин уунда уугу гидро-энергетик туулушкуну, Базара-Нагала туулуң болгон эске-лаа тууларын таалазы-биле аялалар дымка болган.

Сөөлгү каш чылдарда чаз-чаз улаштуруп бүдүртүлгө база аялалга киргенер. Читтаранджанын паровоз тулар заводу, Синдрада химиктиг удобренилерин уугу заводу, Бангалорада радио-телефон аппаратуразын заводу, Дамодарын кабел заводу болгон эске-лаа бүдүртүлгө аялалга кирген.

Национал улаштурун уугу хөгжүлөдүз чокка мына-ла тускай хамаарышпас чорукту чурт чедип ап шыдаас деп чүвени индийлер билип туралар. Индия аялалга чедир-ле улаштур таалазы-биле жоюлганга чурт болуп артышкан турар: аялал касыршип улаштур капитал салышканын 83 хуу киреи англичанарын болуп турар деп чүвени айтып катга чогур.

Моон ужурунда Индий чазак чоокку чылдарын иштетин улаштур хөгжүлөдүз көл кичээтэй салып деп турар. Беш чыл дургууна, 1957 чылдан 1961 чылга чедир улаштур 48 миллиард

рупийин салыр деп турар: оон-биле кады хуу капиталыг бүдүргөзүн деткир деп турар болза-ла, күрүнө секторуну хөгжүлөдүз көл кичээтэй салдыгыр турар. Баштайгы төлөвиле-биле алырга 1961 чылда кан бүдүргөзүн 5 миллион тонна, демир руданын тыныж — 13 миллион тонна чедер; электростанцияларын күчүгү 6 миллион киловатт болуп улаштур.

Индия болза, тайбын тургустунуң бодунуң күженишкенин мөөнөшкан, бот-боттарыга аялалдыг экономика харылзааларын эске чурттар-биле хөгжүлөдүз уугу сонугулаачы салып турар, мынчанга Индия чазак ылангыя чурттуг улаштур хөгжүлөдүз херэежон даштыктын дуулаачыны аялаларына база берген. Ийчага-лаа чурттуг национал эрге-ажыктарын камтагынаан ол чазак болза, ындар дуулаачы республиканын тускай хамаарышпас чорутуулар бээр кире политиктиг негеделер-биле холбашкан турарын күзеп турар. Ийди төлөдө, Американын Каттышкан Штаттарында уугу турар, Индияга дуулаачынын аял-бүр хевирин төлөвиле-биле Индияда дымка болгон чымын көрүп турар. Элөөн уугу саздарын болуп турар "Индустран тайме" деп Индия солу АШШ-тин дугайында чокка каш мыналар бизнес: "Бир эвес экономика дуулаачыны аялал турар элөөн шыраак чүгүлө күрүнелер дуулаачынын көргүзү турарын чуртка олар бүгү-ле күдөдүн кылып болуп деп болза алган, ол дуулаачынын уугу сазы-биле дөтөлөр болза, байырамын болгон хундуктедиг кады аялаларын түнелин болу-ла чедир бээр" — деп бизнес.

Совет-индий экономика кады аялалдыкты мынча сир эске үнеленинде хөгжүп турар. Бүгү индий радиога болуң чугулашкан Н. С. Хрущев, Индияга дуулаачыны ССРЭ белең дээр дугайында чугулашкан, демделген болза:

"Ол дугайын силерге чугулаш турарын уугу болза, силерин калдыр бир чүвени өөрдөдир деп болза-лаа эвес. Чок, Индия Республиканы ак-сеткилдиг дуулаачы деп турар бис, хостуг болгон хамаарышпас Индия Республиканын хөгжүрү болгон быжыг болурун күзеп турар бис".

1953 чылда чардынган беш чылдыг сазды дургузушкуну түнелинде Совет Эвелели биле Индиянын аразында бот-боттарыга аялалдыг сазылашканын чедишкенин хөгжүп турар. Бо дургузушкан дуулаачы Индияга Совет Эвелели нефть болгон нефть продуктуларын, маш материалдарын, будук аймаа, сазынын, оптик индустриаларын, станоктарын, көдө аял-агы машиналарын, шарик подшипниктерин болгон эске-лаа улаштур дегерлерин бээр. Аларын тургузар болгон өнтөс совет дегер-хереселдерин таалазы-биле Индияга эргежон чугулаа техниктиг дуулаачыны Совет Эвелели көргүзүп турар. Шай, кофе, хем аял, перец болгон эске-лаа кымыларын болгон ийди экспорт бараанарын ССРЭ-ге Индия бээр, ССРЭ Индия-биле саналыганы оон национал валютанын чорутуу турар деп чүвени демделгөзү чугула. Оон-биле холбаштыр Индий солунаар болза, Совет Эвелели индий रुपийин күзөп көргөн бири уугу күрүнө болуп деп каш улаа демделеп туралар.

Махья-Пореш штатта күчүгү чыл иштетин 1 миллион тонна каш үндүр металлургия заводу Совет Эвелелинин күжү-биле Индияга тулуп бээр дугайында дургулаа болза, ССРЭ-нин ак-сеткилдиг дуулаачынын уугер чижө болуп деп ол дугайын Н. С. Хрущев чугулашкан. Комбинаттын тулууга болгон дериникин ийди үлөштүрүп продукцияны, а ол мышкан индий тускай өртемчилерин киржилгези уугу-биле аялаларын совет-индий дургулаа баш уугу көрүп турар. Хамыктын мурунда болуңчу хуула улаштурун дугайында сазын салып турар болгон түс черин тускай өртемчилеринге техниктиг өртем билгизгирин дашкып бээрин күзөвир турар барын таалазы күрүнелер ийди негеделен калган ойтала келгенер. Барын күрүнелерден Совет Эвелели кылгалды, чүгү дөргө комбинат кылган, аялалга кирген сойда, оон уугуру башкарылганга-лаа, олчор-оругалында-лаа Совет Эвелели киршилген.

Н. А. Булганинин болгон Н. С. Хрущевтун төгүлү чорутушкуну түнелинде индий-совет экономика кады аялалдыкты улам белик чадже гөдүргө. Сөөлгү совет-индий чугулашканын кынынын үнелде Совет Эвелели бо чылдан эгелеш, үш чылдар дургууна Индияга кара металлдыг бир миллион тонна проваданын бээр дугайында дургулаа чедип алдыган. Индия баз-ла аял-бүр улаштур дегер-хереселдерин болгон эске-лаа бараанарын бээр. Индия бодунд элөөнде ССРЭ-ге бодунуң бараанарын бээрин көвөдөдир. ССРЭ биле Индиянын аразында пароходтарын доктаалдыктын эргежон чугулашканын дугайын ийи талалар кайызы-лаа чугула деп көргөнөр. Совет ууртучуларын Индияга чоразынын түнелинде бистин ийи уластарынын аразында култур харылзааны улам-ла уугу хөгжүлөдүз алыр дөргөзүн калды-лаа чигилит турбас.

Индия биле Совет Эвелели хун-бүрүлүп турар быжыг байыр-биле халы хамаарышкан. Ийи чурттарын аразында

байыралдыг харылзааларын быжылаарында болгон улам ийди хөгжүлөдүз болгон аразында аялал чок чорутуу дөш демселге ССРЭ биле индиянын эрге-ажыктарын нити болуп турары болуп.

Бүгү делегейге тайбын дөш демселди херэежон Индия Республиканын салышканы дымка уугу, оон бүгү делегейге аталдарын өшүп турары мында. Кореяда болгон Индия-Ыдатта дайынарга төнчүлү салырычче уланган, Совет Эвелелинин, Кыдат Элус Республиканын болгон тайбын ылангыямын эске-лаа чурттарын нити күженишкенин Индия уугу болгон таарымчалыг ролду ойлаан. Каттышкан Напирлар Органын кылында Кыдат Элус Республиканын дүрүм дуулаар турар черин аялал тынсып бээр дөш Индия кышмак болгон ийди-келди чуртуп турар. Индиянын чазак кыдат уластуң национал эрге-ажыктарына болгон хойдуу дуулаар эргелерин барындаа Тайвань дугайында айтырыгы тайбын шиптирлерин дөш тургустун турар. Кыдат Элус Республика-биле кады Индия болза, бүгүдө билигир беш принциптерге үндөлөш азы-бүрү чурттарын аразында харылзааларын хөгжүлөдүз эгелешкени болуп келген.

Эртежон чылдын кылыда Джавахарлал Нерунд Совет Эвеледине чоразын болгон ноябрь-декабрь аялалар Н. С. Хрущев

Варшава Керээзиниң киржикчилери күрүвелериниң Политиктиг консультативтиг комитетиниң хуралы

ПРАГА, январь 27. (СЭТА-нын туснай көр.) Бүгүн чехословак найысманда байрамчы улуг хүн. 1955 чылдың май 14-те ат салдыган Варшава Керээзиниң киржикчилери күрүвелериниң Политиктиг консультативтиг комитетиниң хуралы ында ажитынган. Комитет өз Керээден үнүп турар айтырылганын болгаш дем-катыштырган кемчелерин көөр.

Даштыкы керектер министрствозунуң туруп турары Чехословак ордунуң улуг залында хуралдар стодала олуттары эртенгиниң мугур 10 шак турда Совет Эмчелериниң төлөөлекчилери — В. М. Молотов биле Г. К. Жуков, Чехословакияны — А. Чепичка биле В. Давид, Польшаны — Ю. Цирякевич биле К. Рокоссовский, Герман Демократтыг Республиканы — В. Ульбрихт биле В. Штоф, Венгрияны — А. Хегедюш биле И. Бата, Румынияны — Киву Стойка биле Л. Сэлэжян, Болгарияны — Р. Давидов биле П. Патчевский болгаш Албанияны — М. Шеху биле Б. Балуку, а ол ышкаш Варшава Керээзиниң киржикчилери күрүвелериниң тускайлаан каттышкан чеп-сектиг күштериниң Кол команданьчысы, Совет Эмчелериниң Маршалы И. С. Конев болгаш армия генералы А. И. Антонов ээлеппен.

Кыдат Улус Республиканың хайгааракчы болуп Маршал Не Жу-чжень хуралда киржип турар.

Хурал эгезериниң мурунда чехословак болгаш даштыкы парламентиниң төлөөлекчилери, фотокорреспонденттери болгаш кинооператорлары залче кириген.

Баштайгы хуралды Чехословакияның Премьер-Министриниң Бирги ораакчызы А. Чепичка байырыг чугаазы-биле ажиткан.

Хуралга Албанияның Улус Республикасының төлөөлекчиси Мехмет Шеху дарга-лаар кылдыр дугуржуп алган.

Чехословак Республиканың Премьер-Министриниң Бирги ораакчызы болгаш Национал камгала министри А. Чепичканың чугаазы

Эргин эштер!

Варшава Керээзиниң чурттарының Политиктиг консультативтиг комитетиниң хуралы-биле холбаштыр бүгү чехословак улустуң болгаш чехословак чазаның мур-нундан силерге түрктүң ханызындан байыр чедирерин мекче чешээреп көрүңер.

Улус-Демократтыг Чехословак Республикасының найысманда, бистин улугуус-тун болгаш бүгү делегейниң ажалын шимчээшкениниң байлак төөгүтүнүң хей-хей шыгарангай болушкунунары ады-биле холбаштыр бистин бурунгу Прагавыста силерге байыр чедирип тур мен.

Хамыктың мурунда Совет Эмчелериниң хайгамчык улуг тайбың инициатива-зын ачызында сөөлү үениң иштинде улустар аразының дүшкүрлүг чоруктарынын чогуур таарыштырылаан болган. Ыччалажок дайынның күштери боттарынын со-руугаларындан ыталаан. Улустар аразының ам-даа хей-хей чууга айтырылганы шимчирелтигден артып турар, база барыын талакы чамык чурттарда, ылаалы Американыкы Каттышкан Штаттарда тайбың хөгжүдүңүзүз дээр улуганымчы-нар база дагын тодаргай изерейттиңиң турар болгаш улустарың тур-сорууга улуг «соок дайынны» дагын чорудар дээр ораалжышкындар кылдынын турар.

Варшава Керээзиниң эсугаар тургустунган Политиктиг консультативтиг комитет делегейниң амгы байдалын дагын анализтеерин болгаш бистин Керээвистен үнүп ту-рар айтырылганын база дем-катыштырган кемчелерин чугаалажып көөрүн ол чорук неген турар.

Чехословак Республиканың улугуусун болгаш чазаның мурундан бистин хура-лымыстың долү чедипшигиниң болурун күзеп тур мен.

Варшава Керээзинге дүүштүр тургустунган Политиктиг консультативтиг комитеттин хуралының баштайгы хүнүнүң дугайында дыңнадыг

ПРАГА, январь 27. (СЭТА-нын туснай көр.) Прагага январь 27-де эртенгиниң 10 шакта Чехословак Республиканың Даштыкы керектер министрствозунуң бай-мыкка Варшава Керээзинге дүүштүр тургустунган Политиктиг консультативтиг комитеттин хуралы ажитынган.

Чехословакияның улугуусун болгаш чазаның мурундан хуралдың киржикчиле-ринге Премьер-Министриниң Бирги ораакчызы болгаш Национал камгаламчы ми-нистри эш Алексей Чепичка байыр чедирген.

Бо чылын Политиктиг консультативтиг комитеттин хуралдарында Албанияның Улус Республикасының төлөөлекчиси даргааларын киржикчилер дугуржуп алган.

Албанияның Улус Республикасының Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы дарга-лакчы эш Мехмет Шехуңуң саналып эсугаар дараазындагы хүн чурумун бадылаан:

1. Организацыг айтырылганы.

2. Варшава Керээзинден үнүп турар айтырылганын болгаш дем-катыштырган кемчелерин чугаалажып көөр.

Бирги айтырыг талазы-биле хуралга Политиктиг консультативтиг комитеттин чингине секретары генерал А. И. Антоновтуң дыңнамын дыңгаан болгаш чогуур иштинилерин хүлээп алган.

Хүн чурумунуң ийги айтырымын талазы-биле баштайгы хуралга Албанияның Улус Республикасының Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы эш Мехмет Шеху, Бол-гарияның Улус Республикасының Министрлер Чөвүлелиниң Даргазының ораакчысы эш Райко Дамянов, Венгрияның Улус Республикасының Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы эш Андраш Хегедюш, Герман Демократтыг Республикасының Премьер-Министриниң Бирги ораакчысы эш Вальтер Ульбрихт, Польша Улус Республикасының Министрлер Чөвү-лелиниң Даргазы эш Юзеф Циранкевич болгаш Румын Улус Республикасының Ми-нистрлер Чөвүлелиниң Даргазы эш Киву Стойка чүве чугаалажып.

Политиктиг консультативтиг комитеттин дараазындагы хуралы январь 28-те, эртенгиниң 10 шакта болган.

Кыдат Улус Республиканың Даштыкы керектер министрствозунуң медеглели

ПЕКИН. Синахуа агенттигиниң дың-наттамын эсугаар алырга, январь 24-те Кыдат Улус Республикасының Даштыкы керектер министрствозу Женевада кы-дат-америк чугаалажышкындар дугай-ты медеглед чарлаан. Каттышкан Штат-тарнык хаматты кижилерин дедир чан-дыр дугайында 1955 чылдың сентябрь 10-дагы дугуржуганы Кыдат чазакка күсөдирин болгаш Тайваньны америк-нар эжелеп турарында база Кыдаттың иштиги керектерин холгаарлап турар

(СЭТА).

Атомнуг энергия талазы-биле Бүгү-венг комитетти тургускан

БУДАПЕШТ. Венгрияның Министрлер Чөвүлелиниң шимитирин эсугаар атом-нуг энергияның талазы-биле чазакка шутт чакырткан Бүгү-венг комитетти тургускан. Комитеттин сорулгазына: атомэнергияны бүдүрерине атомнуг энергияны ажалгаары, эртем-шындык ажалдарында, үлөтүргө, кедээ ажал-агыга болгаш медицинага радиоактивтиг

изотоптарны калбаа-биле ажалгаарын бе-леттеери, радиоактивтиг техникага ажал-латтар керекселдерин бүдүрерине иди-ни бээр, а ол ышкаш атомнуг энергияны тайбың сорулгаарга ажалгаары-биле холбашкан еске-даа айтырылганын шим-тирлээри кирип турар.

(СЭТА).

Кыдаттын үлетпүрүнүн хөгжүлдеси

ПЕКИН. Кыдат Улус Республиканың машина туудушкунуң аймак үлетпүрү чедипшигиниң хөгжүп турар. Кыдаттын машина туудушкунуң үлетпүрү шаанга бүдүрүп кылбайн турган продукцияның ийи мун хире хевирлерин шимчээди ал-ган. Станоктарның 70 чаз хевирлерин, геолог-шинчилел ажалдарын чорудар хөмүр даш казар болгаш транспорттар техниканы шимчээди алган. Тарааның баштайгы дугуржуга комбайндарын бүдү-рүп үлөүргөн.

Эрткен чылын машина туудучулары 6 мун киловатт күчүлүг чыныг күжү-биле ажалдар электростанцияларга деринш-киннериниң ала-чурт комплекстини Кы-дат бир хуагарында бүдүрүп үлөүргөн. Бо үеде Аньшаның комбинатында туту-руп турар домениң чаз суугузу кол-дууда ала-чурт дериншкени-биле дер-тинип турар.

Кыдаттың машина туудушкунуң үлетпүрү беш чылдың сөөлү ийи чылы-ның иштинде продукцияны чаз 1500 хевирлерин, оң иштинде станоктарны 100 ажыг хевирлерин, улуг-улуг домен суугуларын дериншкенин, чүкк авто-мобильдерин, чик хевирниң тракторла-рын болгаш еске-даа машиналарын шим-чээди алыр ужураг.

Бирги беш чыл планын күсөткенниң түнелинде чуртка машина туудушкуну-нуң 80 улуг заводтары туттунган турар ужураг, оң иштинде автомобиль болгаш трактор заводтары, аар машина туудуш-кунуң ийи заводун, база ол ышкаш электростанцияларга деринг-херекселдерин, пневматикалык херекселдерин, кемчег при-борларын болгаш станок дериншкенин бүдүрүп үлөүргөниң талазы-биле бүдү-рүлгелер тургустунар.

(СЭТА).

1955 чылда КУДР-нун күрүне планының күсөтүлгөсүнүн түңнели

ПХЕНЬЯН. 1955 чылда республиканың улус-ажыл-агыын катап тургузарының болгаш хөгжүдүрүлгөсүн күрүне планының күсөтүлгөсүнүн түңнелериниң дугайып Кореяның Улус-Демократтыг Республика-зынын куралдарының төп статистика эр-гелелиниң дыңнамын парлап үлөүргөн.

1955 чылда КУДР-нун ажалыч чон-нары үлетпүр талазы-биле үлөтү чедип-шинерин чедип алганы дыңнагандан кастып турар. Үлөтпүр бүдүрүлгөсүнүн планын нийтиң-биле 106 хуу күсөтүл-гөн. Үлөтпүр бүдүрүлгөсүнүн дениели дайын мурунуң 1949 чылынның деңс-

ли-биле дөмөйлөргө 1955 чылда 56 хуу ескен.

Эрткен чылын кедээ ажал-агында үлөтү чедипшинер чедип алганын. Тарыгга шөкү барык 17 мун гектар көмүрдөн, ма-шина халезилел станцияларын саны 2,8 катап ескен.

Ажалыч чоннарын материалдык бол-гаш күлүктүгү дениели бедир сору-га-биле эрткен чылын республиканың чазак алаан кемчелерин чоруткан, оң иштинде дайын соонда эртектер чингел-десин дөрт катап чоруткан.

(СЭТА).

1955 чылдың улус ажал-агы планының Венгрияда күсөлдөзүлгөсүн дугайында саннар

БУДАПЕШТ. 1955 чылда улус ажал-агынын планының күсөлдөзүлгөсүн дугайында Венгриянын төп статистика эр-гелелиниң дыңнамын парлап үлөүргөн.

Үлөтпүр чыл планын 103,2 хуу күсөткөн. 1954 чыл-биле деңсээр-ге үлөтпүр продукцияны бүдүрүп үлөүр-и 8,2 хуу ескен.

Партияныкы болгаш чазактык шим-тирлер эсугаар Венгрияныкы кедээ ажал-агынын күрүне үлөтү дузаан көргүсөң. Баштайгы саназышкындар-биле алырга 1955 чылда кедээ ажал-агы күрүнең акша-херекчилерин капитал салымшыкына 2 миллиард 400 мил-лион форинтларын (акшаны) алган.

Механизациянык темпилери элөөн дүргөдөн. Эрткен чылын кедээ ажал-агы 5500 хире тракторларын, 400 ком-байндарын, 1100 молотилкаларын болгаш кедээ ажал-агынын оон-даа еске маши-наларын алган.

Бүдүрүлгө кооперативтеринде кежи-гүнериниң саны эрткен чылын 60 мун өт-бүдөгө ескен, кооперативтерин ажалдап турар чериниң шөкү — 350 мун холы.

Венгрияныкы чогуунуң саны чыл төн-чүтүндө 9 миллион 860 мун кижиге болуп турар.

(СЭТА).

Румыниянык тывыштыг үлетпүрү

БУХАРЕСТ. Румыниянык нефть үлет-пүрү бирги беш чылды чедипшиниң дооскан, 1955 чылда планда көрдүгө-нүн 600 тонна нефтини хейу казып тышкан, тодаргайлаарга буржуа-пеме-щиктиг Румыниянык чылда нефть ты-ышканы барык 2 миллион тонна хей.

Бирги беш чылдың үзүниң иштинде хөмүр даш казып тывары 59 хуу, демир руданы 53 хуу, бойдуз талы ийи катап хей ескен.

Ийги беш чылда тывыштыг үлетпү-рүн мурунда улуг сорулгаар тургус-туган. 1960 чылда нефть тывышкы 13,5 миллион тонна чедер ужураг, азы 1955 чылдың дениели 2,9 миллион тонна аалар. Демир руданын тывышкы 1955 чыл-биле деңсээр-ге 1,8—2 катап көмү-дүргөн, 1960 чылда хөмүр даш казып ты-варын 11—11,6 миллион тонна чедиреп көрдүгөн турар.

(СЭТА).

Болгариянык улуг бүдүрүлгөсүн чаартып тургусканы

СОФИЯ. Болгарияда эң улуг бүдүрү-лгөсүн бирөөн—Софиянык Выхло Чер-венков аттыг машина туудушкунуңуң заводун чаартып тургузары дооскан. Заводтун чаз хектерине чаз деринши-нерин тургускан. Бүдүрүлгө чорудулга-ры шунтузу механизастыгын.

Катап чазартканын ажалы-биле эс-

вөдүтү коллектив чазартыла мурунда турганындан продукцияны бо чылын ба-рык үштүгү бирден хейу бүдүрүп үлө-үр. Металл кезер болгаш металл болба-зырын ажалдап станоктарны 22 чаз хевирлерин шимчээди алырга планда көрдүгөн.

(СЭТА).

Румыниянык чурунда чаз хоорай

БУХАРЕСТ. Трансильванияда Сталин аттыг химия комбинатының чогуулга Румыниянык эң-не ажалы хоорайлары-ның бирөөн Викториа хоорай тыныган. Оң туудушкуну ады чылдың мурунда эгелээ.

Оң чыл школары, кинотеатр, поликли-

ника, вокзал, магазинер, уруглар ас-ли-нер, администрация болгаш чуртталга-культура бажынары, база ол ышкаш чуртталганың хей бажындары хоорайда туттунган.

(СЭТА).

Иштиги Моолда үлетпүр туудушкуну

ПЕКИН. Иштиги Моолдун автономнуг районуң төп кезинде автосенделге болгаш авточымда заводунуң туудуш-куну доосканын Синахуа агенттели дың-намын турар. Улусчу эрге-чагырганын чылдарында бо районга туткан он ду-гаары бүдүрүлгө болур.

Бо районга мурунда электри станция, алгы завод, типография, сүт заводу бол-гаш аш-чем үлетпүрүнүң еске-даа бү-дүрүлгелери туттунган.

(СЭТА).

СССР-ниң АКШ-та элчинин президент Эйзенхауэрге чорааны

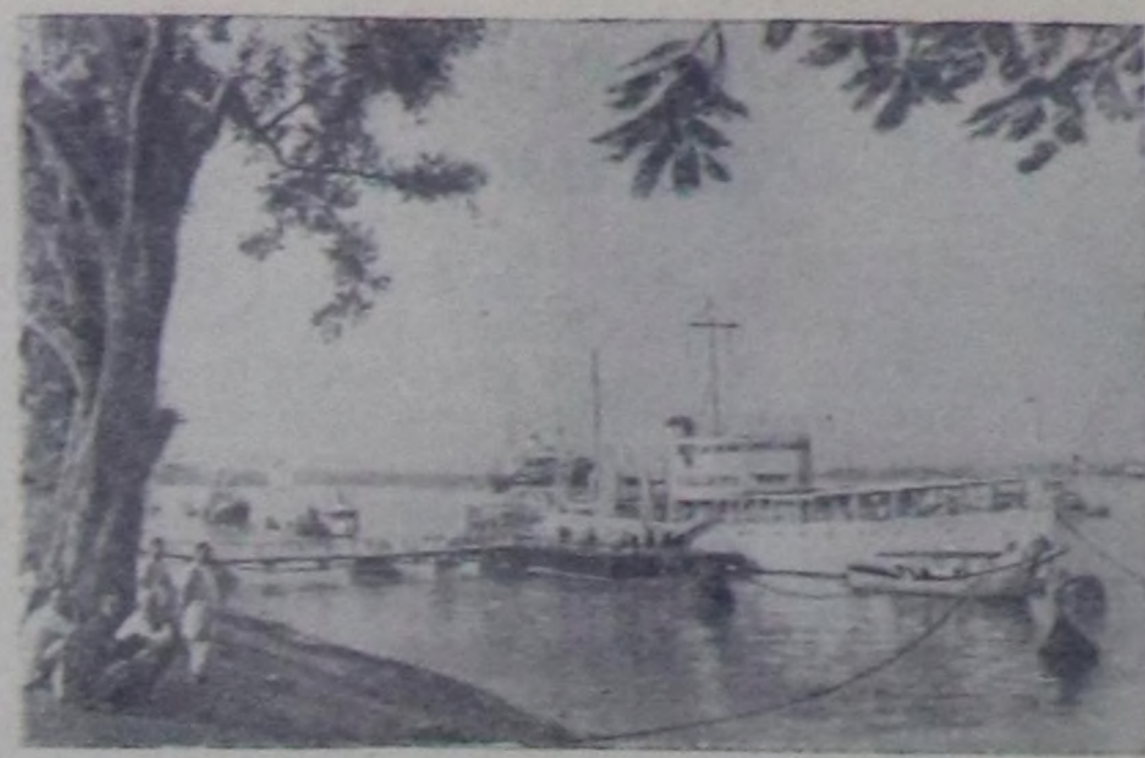
ВАШИНГТОН. Январь 25-те СССР-ниң АКШ-та элчини Г. Н. Зарубиниң Ак бажы-га чораан, оңу АКШ-тың президентизи Эйзенхауэр хүлээп алырга, СССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы Н. А. Булганиниң хууда чагаалын ааза тын-сы берген.

АКШ-тың президентизинге Н. А. Булганиниң чаз чагаалыңче Вашинг-тоннуг корреспондент бөлүктөрине онз сенуургалды салып турар. Эйзенхауэр чагаа тыныскалы-биле холбашылг дыңа-дыларын Вашингтоннуг хүтүс үер со-лунары көсүтү чедиринде парлаан.

(СЭТА).

Г. Н. Зарубиниң Эйзенхауэрге чора-анын соон дарый Ак бажың дараамы-ды тускай медегледил чарлаан: «Женева чөвүлө хуралының үзүниң бээр прези-дент биле премьер Булганини бажыга-жышкынын үзүлгө чокка чорудуп ту-рар. Бүгү-ниги тайбында иди бээр сорулга-биле улам ийи өөренип көөрүн президенттин премьериниң дилезин элөөн хей идеялар кирген найырагчы чагааны совет элчин бүгүн эртен тымысан».

(СЭТА).

Индия, Калькутта. Портта.

„Хостуг Европа“ деп радиостанциянык Чехословакияга удур өңчүк-чөңгөзү

ПРАГА. Чехословакиянык телеграф агенттигиниң дыңнатканын эсугаар алырга, январь 19 болгаш 20-ниң хүне-ринде Чехословакиянык аэрофлоту хамаа-ты ужал-чүлүгү кезээки болгаш дүнеки бүгү ужулдушкунуңуңуң болдурбас ужу-га таарымшкан, чүге дээр-ге, Чехослова-киянык чурт деңсээриниң кырынга ба-рыын чүктен салып чоруткан өңчү-чөңгөзүн ийи саныг угуулга бижик-терилг агаарга чорутуу борбак шарлар иле-ретинген. Агаарын ийи шарларын сал-ып чорутканы америк монополистерниң акша-херекчилер-биле ажалдап турар „Хостуг Европа“ деп радиостанциянык чорудуп турар кампаниянык база бир кедээ болур.

Самолеттун экипажтарының дыңнаты-ны-биле алырга, илеретинген „Хостуг

Европа“ деп агаар шарлары яны-бүтү де-диктерге тургулааннар болгаш самол-ет-биле үскүлөшкөн үзүндө олар үрелиш-кени болдуруп болур хире ийиңг хей-чөөлүг болгулааннар.

АКШ-тың чазакта Чехословакия-га чазак каш улаа уураалышкынын эе-реткен турбуге, кем-буруулау кампа-ния чүгө соксаан эвес, харын кыжаныш-кын кемчөөлүг апар чыдар болгаш Че-хословакиянык агаар деңсээриниң аймык чок чорутууга кыжанышкынын тургузуп турар. Чехословакиянык хей-нигити боттарының килеңчээшкени илереди турар болгаш улустар аразы-ның эргезин сагырын база Чехословак Республиканык күрүзелин бүтүн эрге-лин хүндүлөриң АКШ-тан неген турар.

(СЭТА).

АКШ болгаш Индия аразында харылзааларнык дугайында америк журналдың бижээни

НЬЮ-ЙОРК. „Баттышкан Штаттарнык болгаш Индиянык аразында харылзаалар дүшкүрүг чорук“ деп илеткеден түң-нелерин бижимели „Юнайтед Стейтс ньюс энд Репорт“ журнал парлаан. Ол илеткеди Пенсильван университетинде „даштыкы политиканы эртем-шын-чел институтунун эртем ажалдакчылары Элвин Контрелл болгаш Джеймс Догерти олар белеткэн.

Контреллди болгаш Догертиниң бола-зы-биле алырга, Азиянык болгаш Африка-нык чурттарыга барын таламы коло-ниализмин кол кыжанышкыны кылдыр Индиянык көрүп турарынын ужурунда Каттышкан Штаттарнык болгаш Индия-нык аразында дүшкүрүг чорук

күштелип турар. Антиимпериализм холбашкан хандыр сиңиккен бо антико-лонизм болза, ийи чурттарнык (АКШ болгаш Индиянык) харылзааларында «тиг-нелешин болуп турар болгаш когаралче шилчий берип чадавас» деп илеткедиз ав-торлары медеглед туралар. „Европанык болгаш Американык кандыг-даа сазыла-рын колония районнардан чайдырыпче Индиянык улам-на шимтирли-биле кый-гырар үеи келир, Азиянык болгаш Афри-канык чурттарыга чепсектиг курчавы-ларын тургузарында болгаш Оожум океа-нга адролу чепсекти чайдырып шыгга-рынга Индия уудураныр апарар...“ деп илеткедиз авторлары санап туралар.

(СЭТА).

Францияда чазак кризиси

Форнуң кабинетиди дүшкен

ПАРИЖ. Январь 25. Даргазыга со-циалист Ле Трокер соңгутурган Национал хуралдың хуралдашыны дооскан соонда министрлер чөвүлелиниң даргазы Эдгар Фор Республиканык президентизи Рене Котиге чораан болгаш кабинеттин дүлүкенин дугайында билдириниңиң анаа тымысан. 1955 чылдың январь 29-та соңкуда системаның дугайында айтырыгын талазы-биле савал берини-

клинери чоруп турда, Форнуң чазаның буурап дүшкени, оң соон дарый Нацио-нал хуралдың тарааны болгаш январь 2-де соңгулаалар болганы билдирип бол-гай. Ол үениң дүртүгүндө француз чазак херек кырында чүгө аар-саар херекте-рин, а ол ышкаш соңгулааларны белетке-рин болгаш эрттерин ажалдап кылдып турган.

(СЭТА).

СУД ЗАЛЫНДАН

Оорларны шимткен

Бай-Тайга районнун улус суду Чаш-оол Саал Устунович, Мөңгөдөй Иргит Ламз-вич оларын херээң шимткен.

Мөңгөдөй хей-нигитиниң кандыг-даа ажалыга киришпейн, оор-биле амыдыран, 2 удаа шимтирип чораан. Чаш-оол шимти-рип чорбаан.

Чаш-оол биле Мөңгөдөй „Мурнакчы“ колхозтун колхозчузу Белетин ажал азын оорлаан.

ССРЭ-ниң Дээди Советиниң Президи-лу

мурун 1947 чылдың июнь 4-теги Чарлы-мын 1-ги чүгүлүн 2-ги кедээ-биле Мөң-гөдөйни 10 чылда эдиң чазак күш-ажыл лагеринге шимитишкан, херөөн эрттиген соонда Красноярский крайга 5 чыл чурт-таары-биле шилөөн, Чаш-оол 8 чылда эдиң чазак күш-ажыл лагеринге шимит-кен.

Х. ОЧУР-ООЛ.

Редатор Д. О. БЕГЗИ.

КУШ-КУЛЬТУРА—Организмниң кадыкшылының болгаш быжы- гышкынының күчүлүг чепсээ

Мага-боттуң асаангыр болгаш күштүг болуру үргүчү белеткеден хаа-маарык.

Күш-культура өкпе аарын болдурбас, кем хаймадырылганын экижиде, нерв болгаш чүрек-дамыр системаны быжылгаар база шыңган эштерин сай-маарык. Күш-культура кижиге күштү, сергек болгаш амыдыралга өөршү-лүг чорукту бээр, кижиниң ажалыг болгаш шыдамкай чоруп бедир, эрте кырымчал чоруктан камгалаар.

Эртенги гимнастиканы кылынар!

Эртенги гимнастиканы кылып чорук кижиниң организмине улуг саз-дарык.

Гимнастиканы үргүчү, хүнүнүң-не, удааш турган дөраан—өрөөди баш улур эки агаараткаш кылар херек.

Гимнастика кылдыра кедер хей чик, дыкпым эвес, шимчээшкениг шал-тык болбас ужураг. Майкамыг, тусалык болгаш тапчакаларыг болур болза улам эки. Гимнастика кылып турар үеде тыным ханы болгаш дең болурун сагыры чугуза. Эртенги гимнастиканы соонда, баштайгы үеде аз аржым-биле дүрбүтүңер, оң соонда өрөөдө турган суг-биле шалтангыр херек. Шап-тамышкын соонда мага-ботту кыза бергажеге чедир аржымал-биле эки дү-бүтүр херек.

Хаакка болгаш конькиге маннаар спорт—культуруг дымтанылга болгаш х